

माझ्या लाडक्या हुशार पोरानो!

मला खात्री आहे तुम्ही तुमचं ध्येय ठरवलंच असेल आणि मास्त पैकी 'ध्येयप्रतिज्ञा'ही कागदावर डिझाईन-बिझाईन करून काढली असेल आणि ती भिंतीवर किंवा इतर कुठे चिकटवली पण असेल...नसेल तर वांदा नाही, मी सविस्तरच सांगतो हि काय भानगड आहे ते? यासाठी ध्येय म्हणजे नेमकं काय ते सांगतो तुम्हाला...हे पत्र या परीक्षेच्या दृष्टिनेच नाही तर एकूणच तुमच्या करिअर व पुढील आयुष्यासाठी खूप महत्वाचं आहे. ते लक्षपूर्वक वाचा, समजून घ्या आणि त्याबरहुकूम कृती करा.

मानव व इतर प्राणी यात सर्वात मोठा काय फरक असेल तर माणसाने ठरवले तर तो त्याच्या इच्छेनुरूप जीवन जगू शकतो. त्याला जे हवं आहे ते तो मिळवू शकतो. प्रश्न असतो तो काय हवं ते माणसाने ठरवण्याचा ! मग चांगलं, यशस्वी जीवन प्रत्यक्षात जगण्यासाठी आधी तसं ठरवायला नको का?

आज आपल्याकडे नसलेली क्षमता, योग्यता म्हणजेच गुणवत्ता, शिक्षण किंवा भौतिक बाबी उदा. पैसा, गाडी, बंगला इत्यादी मिळवण्याची इच्छा, आकांक्षा ठेवणे व त्यासाठी दृढ संकल्प करणे म्हणजेच ध्येय निश्चिती करणे. कळत न कळतपणे आपल्यापुढे ध्येय असतेच कि. उदा. परीक्षांमध्ये भरपूर मार्कस् मिळवणे. परंतु या "भरपूर"ला काही मोजमाप आहे का? नाही.

जगभरातल्या व्यवस्थापन तज्ज्ञांनी ध्येयाची काही ठळक वैशिष्ट्ये सांगितली आहेत. पहिले वैशिष्ट्य म्हणजे ध्येयाचे मोजमाप करता यायला हवे. जसे कोणत्याही परीक्षे संदर्भातील ध्येय हे ६०, ७०, ७५ अशा गुणांच्या स्वरूपात मोजता येईल. पैसे कमावण्याचे ध्येय असेल तर ते हजार किंवा लाखात मोजता येईल. दुसरं वैशिष्ट्य म्हणजे ध्येय साध्य करण्यासाठी ठराविक कालावधी निश्चित केला जायला हवा. आता तुमच्या पुरता विचार केला तर येणाऱ्या परीक्षांमध्येच अभ्यास करून तुम्हाला राहिलेले १०वी-१२वीचे विषय पास करायचेत. अशाप्रकारची कालमर्यादा आपण निश्चित करायला हवी. तिसरं म्हणजे ध्येय हे साध्य करण्याच्या दृष्टीने अशक्य कोटीतील नसावं. उदाहरणार्थ अगदीच ८०-९० चं ध्येय नको किंवा आर्ट्स-कॉमर्स शाखेतल्या विद्यार्थ्यांने डॉक्टर किंवा इंजिनियर होण्याचे ध्येय ठेवले तर ते अगदी अशक्य कोटीतील बाब आहे. म्हणून अशाप्रकारचं शक्य न होणारं ध्येय ठरवू नये. आणि शेवटी एखादं ध्येय ठरवल्यावर त्याला लिखित स्वरूप द्यायला हवं. म्हणजे ते साध्य करण्यासाठी कृती आराखडा बनवता येईल व त्या प्रमाणे प्रत्यक्ष कृती करून ते ध्येय साध्य करता येईल. आता कळलं का कि 'ध्येयप्रतिज्ञा' कागदावर लिहून काढायला का सांगितलं ते?

पोरानो! मोठमोठ्या टाटा-बिर्ला-रिलायन्स सारख्या कंपन्या काय आणि सरकारी विभाग काय अशाच प्रकारची ध्येय-धोरणं आधी आखतात, त्यासाठीचा कृती आराखडा बनवतात व त्यानुसार कार्य करतात आणि शेवटी ठरवलेली उद्दिष्टे व ध्येये साध्य करतात. ही मंडळी जर अशाप्रकारे आपली ध्येये साध्य करतात तर हीच पद्धत वापरून आपणही ठरवलेलं ध्येय अगदी शंभर टक्के प्राप्त करू शकतो हो कि नाही? त्यासाठी ध्येय निश्चितीचं पाऊल मात्र आपण आजच उचलायला हवं. गुणवत्ता यादीत आलेले बहुतेक विद्यार्थी आपल्या मुलाखतीतून सांगतात कि त्यांनी मिळवलेल्या यशापेक्षा कमी मार्कांचं ध्येय ठरवलेलं होतं. पण ध्येय ठरवल्यामुळेच त्यांच्या क्षमतांचा जास्तीत जास्त वापर होऊन त्यांना अपेक्षेपेक्षाही जास्त यश प्राप्त होतं.

यासाठी दूर कशाला मी स्वतःचाच अनुभव तुमच्याशी शेअर करतो... तो असा...मी एम्.बी.ए.ला शिकत असताना आम्हाला एका विषयासाठी अतिशय वयोवृद्ध कौन्सेलर शिकवायला यायचे. ते एका कंपनीत मॅनेजर होते. विविध जबाबदाऱ्या त्यांनी यशस्वीरित्या पार पाडल्या होत्या आणि त्याचा मोठा तगडा अनुभव त्यांच्याकडे होता.

मला स्वतःला आनंद झाला कि, अशा माणसाकडून तो विषय अतिशय चांगल्याप्रकारे समजून घेता येईल. आणि म्हणून मी त्यांच्या तासाला अगदी न चुकता हजर राहायचो. पहिल्या तासाला ते सर आले, सर्वांची ओळख वगैरे झाली.

आणि त्यांनी आवांतर विषयाला सुरुवात केली. ते म्हणाले कि, आपल्याला नेमकं काय करायचंय ते आपण आधी नक्की ठरवायला हवे. जे काही आपण ठरवू ते एखाद्या वहीत किंवा डायरीत लिखित स्वरूपात असायला हवं. आपण ठरवलेल्या गोष्टीविषयी शक्य तेवढी माहिती गोळा करायची व त्यानंतर ती कशी साध्य करता येईल त्याविषयीचा कृती आराखडा म्हणजेच अॅक्शन प्लॅन तयार करायचा. आणि त्यानुसार मग कामाला प्रत्यक्ष सुरुवात करायची.

त्यासाठी ते एक छान उदाहरण द्यायचे. समजा तुम्हाला दिल्लीला जायचे असेल तर काय काय करावं लागेल? आधी तारीख निश्चित करावी लागेल, मग कसं जायचं ते ठरवावं लागेल म्हणजे रेल्वेने, विमानाने कि बसने? त्यासाठी तिकिटे रिझर्व करावी लागतील वगैरे वगैरे. त्यांनी सांगितलेले सर्व मुद्दे आम्हाला पटले.

मग ते सर दुसऱ्या लेक्चरला आले. त्यादिवशी पण पुन्हा तेच! एखादी गोष्ट निश्चित करायची वगैरे. दिल्लीला जायचं, तिकिट रिझर्वेशन इ. इ. आणि पोरानो, तुम्हाला खोटं नाही सांगत पुढील प्रत्येक लेक्चरला पुन्हा तिच कथाणी ते सर

अगदी न कंटाळता सांगायचे. माझे सर्व मित्र ती स्टोरी ऐकून कंटाळले आणि त्या सरांच्या लेक्चरला बसणंच त्यांनी बंद केले.

मी मात्र दोन कारणांसाठी इमानेतबारे त्यांचं लेक्चर अटेंड करायचो ते म्हणजे एक तर ते सर खूप अनुभवी होते त्यामुळे त्यांच्याकडून आपल्याला काही ना काही शिकायला मिळेल आणि दुसरं म्हणजे आज ना उद्या ते त्यांना दिलेला विषय शिकवतीलच हि माझी आपली भोळी भाबडी समजूत होती! परंतु तसं काहीही झालं नाही.

शेवटी एकदा तर मी त्या विषयाची सर्व पुस्तके वर्गात घेवून गेलो व सरांना त्यातील काही अडचणी विचारण्याचा प्रयत्न केला पण त्यातही मी सपशेल फेल ठरलो. ते सर मात्र ढिम्म! त्यांनी काही त्या विषयाला हात लावला नाही. झालं. शेवटी त्या विषयाचा अभ्यास आमचा आम्हीच केला. तो विषय पास झालो. पुढे माझं एम्.बी.ए.पण पूर्ण झालं. हा झाला या स्टोरीचा पूर्वार्ध आणि पुढे आता उत्तरार्ध...

मार्च २००७ मध्ये मी एक लिडरशिप कोर्स जॉईन केला होता...

एकुण १३ आठवड्यांचा तो कोर्स होता. त्यातील शेवटच्या महिन्यात एक प्रोजेक्ट करावयाचा होता. या प्रोजेक्ट मध्ये असं काही ध्येय घ्यायचं कि याआधी तुम्ही ते कधीच साध्य केलंलं नाही, ते करण्याचं तुमचं स्वप्नं मात्र आहे. त्यासाठी आधी प्रोजेक्ट निश्चित करायचा, त्यासंबंधी माहिती गोळा करायची, महिन्याभराचा कृति आराखडा तयार करायचा त्याप्रमाणे जीवतोड मेहनत करायची आणि प्रोजेक्ट पूर्ण करायचा.

पोरांनो, खूप दिवसांपासून एक पुस्तक लिहायचे विचार माझ्या मनांत घोळत होते. म्हणून मी पुस्तक लिहिण्याचाच प्रोजेक्ट घेतला. त्यासाठी मी १०वी-१२वीच्या काही विद्यार्थ्यांकडून व त्यांच्या पालकांकडून एक प्रश्नावली भरून घेतली. त्यातून विद्यार्थ्यांच्या काही समस्यांवर प्रकाश पडला. तसेच मी शाळा-कॉलेजेसूचे प्रिंसिपल-मुख्याध्यापक व मानसशास्त्रज्ञ यांच्याशी या समस्यांवर चर्चा केली. या विषयावरील पुस्तकांचे वाचन केलं. आणि महिन्याभरांत ठरवल्याप्रमाणे पुस्तक लिहून झालं. पुस्तक लिहित असताना व एकुणच प्रोजेक्ट करीत असताना आलेल्या अडचणींवर मात कसं करावं, आपल्यांत काय आणि किती क्षमता आहे असं बरंच काही त्यातून शिकायलाही मिळालं.

शेवटी प्रोजेक्ट पूर्ण करण्यासाठी तिन शिक्षण क्षेत्रातील तज्ञांकडून त्या पुस्तकाचे परीक्षण करून घ्यावयाचं होतं. मी १० जणांना पुस्तक परीक्षणाची विनंती केली. त्यातील एक सद्गृहस्थ एका विद्यापीठाचे माजी कुलगुरु होते. पुस्तक लिहिण्याआधी मुलाखत घेण्यासाठी गेलो तेव्हा ते म्हणाले होते कि, असं महिन्याभरात काय पुस्तक लिहिलं जातं काय? परंतु पुस्तक वाचल्यानंतर मात्र ते म्हणाले कि, चांगलं आहे आणि त्यात काहीही बदल करावयाची आवश्यकता नाही. इतरही एकुण सहा जणांकडून खूप चांगले रिमार्क मिळाले व प्रोजेक्टसाठी मला त्या संस्थेत मानाचा समजला जाणारा गौरव पुरस्कार सुद्धा मिळाला. तेव्हा मला एम्.बी.ए. च्या त्या सरांची प्रकर्षाने आठवण झाली. त्यांनी तो विषय जरी शिकवला नसला तरी त्यापेक्षा महत्वाचा प्रॅक्टिकल जिवातला एक मोठा धडा मात्र आमच्याकडून वर्षभर गिरवून घेतला होता!

बघितलं ध्येय निश्चितीचा हा जो काही फंडा आहे तो मी स्वतःही वापरून बघितलेला आहे, तुम्हीपण एकदा

मनापासून सिरीअसली वापरा आणि बघा काय चमत्कार घडतात ते.

आता तुम्हाला ध्येय निश्चित करता येईल नाही का? ध्येय ठरवलं पुढे काय? तर पुढे आपल्याला करायचंय नियोजन व बनवायचाय कृती आराखडा. सांगतो, सांगतो ते कसं बनवायचं तेही सांगतो. एकदा का आपण ध्येय निश्चित केले तर ते साध्य करण्यासाठी कृती आराखडा तयार करणं सहज व सोपं जातं. दहावी-बारावी परीक्षांबाबत आपले ध्येय असल्यास कृती आराखडा म्हणजे अभ्यासाचे नियोजन. आजपासून परीक्षा सपेपर्यंत आपण कोणता अभ्यास किती वेळ व कसा करणार याचे नियोजन म्हणजे अभ्यासाचे नियोजन होय. कोणतीही गोष्ट शास्त्रशुद्ध पद्धतीने करताना त्याबाबतचे विचार व निर्णय कागदावर लिहिणं खूपच आवश्यक असतं. अभ्यासाचे नियोजन हे मनात किंवा डोक्यात नसावं तर ते एका कागदावर लिखित व तक्त्यांच्या स्वरूपात असावं तरच ते परीणामकारक ठरेल.

वेळेचा चांगल्यात चांगल्या पद्धतीने वापर करायचा असेल तर टाईम टेबल आखून वेळेचे योग्य पद्धतीने नियोजन करणे फायद्याचे ठरते. वेळेचे नियोजन केल्यास निरर्थक व कमी महत्वाच्या बाबींवर खर्च होणारा वेळ वाचवून तो इतर अभ्यासाच्या कामी उपयोगात आणू शकतो.

वेळेच्या नियोजनातील पहिली पायरी म्हणजे विषयांची व अभ्यासाची यादी तयार करणे व ते उपलब्ध वेळेच्या साच्यात बसवणे, म्हणजेच वेळापत्रक आखणे. अभ्यासाची आखणी करताना वाचन, लेखन व आकृत्यांचा सराव यासाठी योग्य वेळेचा वापर करावयास हवा. उदा.जेवल्यानंतर वाचन करण्याऐवजी लिखाणाचा किंवा आकृत्यांचा सराव करावा. सकाळी फ्रेश माईड असताना वाचन केलेलं चांगलं किंवा आपला ज्यामुळे चांगला अभ्यास होतो त्यापद्धतीने अभ्यास करावा.

अभ्यासाव्यतिरिक्त इतरही गोष्टींसाठी ज्यामुळे अभ्यासाचा ताण हलका होईल त्यासाठीही वेळ काढून ठेवायला हवा. परंतु वेळेचं भान ठेऊन ठरवला आहे तेवढाच वेळ द्यावा.

चला तर ध्येय ठरलं, टाईम टेबल तयार झालं आता प्रत्यक्ष अभ्यासाला सुरुवात करू या. प्रत्येक विषयाचा अभ्यास हा टप्प्याटप्प्याने करावा लागतो. म्हणजे असं कि सर्व प्रथम एकदा तो विषय-धडा शिक्षकांकडून शिकवला जातो. शिक्षकांनी शिकवलेलं काहीना काही आपल्या लक्षात असतंच. कोणताही धडा, प्रकरण, मुद्दा पुन्हा पुन्हा आलटून पालटून वाचून लिहिल्यास तो अधिक समजतो व चांगला लक्षात रहातो. उजळणी करताना चांगले मन लावून लक्ष दिले तर कठीण विषयही समजल्यामुळे सोपे वाटू लागतात.

नंतरच्या टप्प्यात संक्षिप्त नोट्स हा अत्यंत परिणामकारक व प्रभावी उपाय आहे. त्याने अभ्यास तर होतोच शिवाय ऐन परीक्षेच्या वेळी सगळं वाचत बसण्यापेक्षा नोट्स उपयोगी पडतात.

यानंतरचा टप्पा म्हणजे प्रश्नांची उत्तरे देण्याचा किंवा लिहिण्याचा. दहावी-बारावी परीक्षांच्या दृष्टीने ह्या टप्प्यात प्रश्नपत्रिकांच्या सराव केला जातो. यात आधी झालेल्या परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिका तसेच शाळा-कॉलेज व वेगवेगळ्या क्लासेसने काढलेल्या संभाव्य प्रश्नपत्रिकांचा समावेश करता येईल.

या प्रश्नपत्रिका घड्याळ लावून एका दमात सोडवल्यास त्याचे खूप फायदे होतात. आपल्याला आपल्या झालेल्या अभ्यासाची पातळी कळते, प्रत्यक्ष परीक्षा देण्याचा सराव होतो. आपल्या चुका कळतात व त्यात मग आपण सुधारणा करू शकतो. अशा प्रकारे प्रश्नपत्रिका सोडवण्याचा सराव जेवढा जास्त कराल तेवढे जास्त यश प्रत्यक्ष परीक्षेत तुम्हाला मिळेल. जास्तीत जास्त प्रश्नपत्रिकेच्या सरावासाठी वेळेची तरतूद व नियोजन केल्यास ते शक्य होईल. अन्यथा अभ्यास भरपूर होईल परंतु सरावासाठी हवा तेवढा वेळच मिळणार नाही. ते टाळण्यासाठीच नियोजन महत्वाचं आहे.

भरपूर अभ्यास करण्यासाठी आवश्यक उत्साह व शक्ती टिकून राहण्यासाठी योग्य अशा आहाराचे नियोजनही तितकंच महत्वाचं ठरतं. मन आणि शरीर सुदृढ व ताजंतवानं राहण्यासाठी योग्य त्या आहाराचंही नियोजन करायला हवं.

पोरांनो! सवय ही अगदी दुधारी शस्त्रासारखी असते. चांगली असो की वार्ड असो एकदा सवय जडली की ती मोडणं खूप कठीण काम असतं. चांगली बाब अशी की चांगली सवय लावायला जड जाते पण एकदा सवय झाली तर ती कायमचीच होते. म्हणून वेळापत्रकाप्रमाणे काम करायची सवय लावताना चिकाटीने ठरवलेली कामं, ठरवलेल्या पाळणं खूप महत्वाचं ठरतं. सुरुवातीलर कदाचित कठीण जाईल, मनाप्रमाणे कामगिरी होणार नाही पण त्याने खचून प्रयत्न सोडू नका, स्वतःवर नाराज होऊ नका तर स्वतःमध्ये सतत सुधारणा घडवून आणा मग पहाच तुम्ही...कोणतीही गोष्ट अशक्य वाटणार नाही!

आता अभ्यासाच्या तंत्राविषयी थोडं. लक्षात ठेवा अभ्यास किती केला यापेक्षा कसा केला याला परीक्षेच्या दृष्टीनं अनन्य साधारण महत्व आहे. कोणतंही काम करताना ते काम करण्या मागची मानसिकता खूप महत्वाची असते. तो स्वतःहून आवडीने ते काम करतो की कोणी त्याला जबरदस्तीने करायला भाग पाडलंय? ते काम चांगल्यात चांगल्या पद्धतीने करण्यासाठी तो किती आग्रही आहे? आणि शेवटी ते काम करित असताना येणाऱ्या अडचणीनंतर तो कसा मात करतो यावर त्या कामाची गुणवत्ता अवलंबून असते. हाच नियम अभ्यासासाठी लागू पडतो. म्हणून आपण आवडीने अभ्यास करण्याची मानसिकता जोपासली तर अभ्यासाची गुणवत्ता वाढून आपण चांगले मार्क्सही मिळवू शकतो. यासाठी तुम्ही स्वतःलाच प्रश्न विचारा कि मला एवढा एवढा अभ्यास का करायचा आहे? निव्वळ परीक्षेत चांगले गुण मिळवण्यासाठी की ज्ञान प्राप्त करून घेण्यासाठी? या प्रश्नांची उत्तरे आपण स्वतःला द्यायला हवीत. असे केलं तर अभ्यासात आवड निर्माण होईल व अभ्यास अधिक मनोरंजक होईल. कोणतीही गोष्ट करताना आपल्याला आवड असेल तर ती गोष्ट आपण मनापासून करतो. आवडीने अभ्यास केल्यास आपण न थकता अगदी उत्साहाने भरपूर अभ्यास करू शकतो व प्रचंड यश मिळवू शकतो.

थोडक्यात काय तर आवडीने अभ्यास करण्याची मानसिकता आपण जोपासायला हवी. अशा प्रकारची मानसिकता आणण्यासाठी ठाम निश्चय स्वतःशी केला तर स्वतःच्या व कुटुंबाच्या प्रगतीसाठी भरपूर अभ्यास करून ज्ञान मिळवण्याची स्वयंप्रेरणा निर्माण होऊ शकते.

अभ्यासाविषयी असलेल्या उद्दिष्टांचं सतत मूल्यांकन करत रहा. उद्दिष्टांचं साध्य झाले तर स्वतःला शाबासकी द्या. नसल्यास सुधारणा करून पुढे ते साध्य करण्याचा आटोकाट प्रयत्न करा. तुम्ही नक्कीच यशस्वी व्हाल.

पोरांनो! मला माहितीये कि तुम्हाला काही अभ्यासाच्या अडचणीही असतील! पण काय प्रॉब्लेम नाय! त्यावर पण उपाय आहेतच कि! असं म्हटलं जातं कि शरीर शास्त्रानुसार तुमच्या मेंदुत काही बिघाड नसेल तर तुम्ही सुद्धा असामान्य अशी बौद्धिक कामगिरी करू शकता. प्रत्येकाचा बुद्ध्यांक हा भिन्न असल्याने प्रत्येकाची आकलन शक्ती भिन्न असते. आकलन

शक्तीची उणिव भरुन काढण्यासाठी तीन गुणांची नितांत आवश्यकता असते आणि ते गुण आपण प्रयत्नांनी आपल्यात जोपासू शकतो ते म्हणजे **दुर्दम्य इच्छाशक्ती, कठोर परीश्रम व सकारात्मक वृत्ती**. अभ्यासाबाबत असे म्हटले जाते की अभ्यासातील यशात फक्त २० टक्के वाटा बुद्धीमतेचा असतो व बाकी ८० टक्के वाटा आपले प्रयत्न व परीश्रमांचा असतो. थोडक्यात काय तर अभ्यासात यशस्वी होण्यासाठी मेहनत व मनापासून शिकण्याची इच्छा हेच घटक सर्व अडथळ्यांवर मात करू शकतात.

गेल्या दहावीच्या परीक्षेत अनंत अडचणीतून मार्ग काढणाऱ्या किती जणांची उदाहरणे आहेत. अत्यंत हलाखीच्या परीस्थितीतून वाट काढत ९४ टक्के मिळविणारी ठाण्याची सायली अडारकर, ९७ टक्के मिळविणारी भांडूपची अंकिता मटकर व विक्रोळीचा ९३ टक्के मिळविणारा अक्षय खोत याचं उदाहरण घ्या किंवा मग विजेविना दिव्याच्या प्रकाशात अभ्यास करून ९४ टक्के मिळविणाऱ्या बदलापूरच्या सागर देठेचं उदाहरण घ्या. वडिलांचे छत्र हरवूनसुद्धा ९४ टक्के मिळविणाऱ्या विलेपार्ल्यांचा श्रेयस कोरे व ९२ टक्के मिळविणारी पनवेलची श्रद्धा नाईक हिचं उदाहरण घ्या. इतकंच नाही तर आई-वडिल विना पोरके झालेली ९० टक्के मिळवणारी लोअर परळची श्वेता नाईक व ९१ टक्के मिळवणारी करी रोडची श्वेता कदम घ्या या सर्व पोरानांनी सर्व अडचणींवर मात करत हे जे काही यश मिळवलंय त्याला तोड नाही. एकंदरीत काय तर 'इच्छा असेल तर मार्ग दिसेल' या म्हणीप्रमाणे अभ्यासात व ध्येय गाठण्यात काही अडचणी आल्यास त्यावर विश्वासपूर्वक कृती करुन मात करता येऊ शकते हो कि नाही?

आपण केलेल्या अभ्यासाचं त्यासाठी केलेल्या मेहनतीचं व त्याद्वारे मिळवलेल्या ज्ञानाचं मूल्यमापन करण्याचं साधन म्हणजे परीक्षा!

कोणत्याही परीक्षेचा किती अभ्यास केला त्यापेक्षा कसा अभ्यास केला यावर त्या परीक्षेचं यशापयश अवलंबून असतं. परीक्षेसाठीच्या अभ्यासक्रमाचा सखोल अभ्यास तर हवाच. पण त्याच बरोबर परीक्षा कशी असते, प्रश्नपत्रिकांचे स्वरूप कसं असतं, गुण पद्धती कशा असतात, चांगले गुण मिळवण्यासाठी कशा प्रकारे उत्तरांची अपेक्षा केली जाते? या सर्वांचाही विचार अभ्यास करताना करावयास हवा. अभ्यासक्रमाच्या कोणत्या भागावर जास्त लक्ष द्यावे? प्रश्नपत्रिकेतील कोणते प्रश्न आधी सोडवावेत? यासारख्या बाबींवरही विचारपूर्वक आपण आपली स्वतःची पद्धत ठरवावी. जेणेकरुन ते आपल्याला सोयीचे जाईल. अर्थात प्रश्नपत्रिकांचा सराव करताना ह्या बाबी आपल्या लक्षात येतीलच.

साधारणपणे वर्षभराची मेहनत केल्यावर परीक्षेच्या दिवशी आपण पेपर कसा सोडवतो. यावर आपलं यश अवलंबून असतं. म्हणूनच परीक्षे दरम्यान आपला दिनक्रम कसा असावा याची ही आखणी विचारपूर्वक करणंही तितकंच अगत्याचं ठरतं.

अभ्यास तर आपण केलेलाच असतो. त्यामुळे परीक्षेची काळजी न करता प्रसन्न व शांत चित्ताने कोणत्याही परीक्षेला सामोरे जाण्याची मानसिकता ठेवली तर केलेल्या अभ्यासाचं जास्तीत जास्त चीज होऊ शकतं. परीक्षेबाबत थोडी अनिश्चितता, हुरहुर वाटणं अगदी स्वाभाविक असतं. परंतु दडपण, चिंता, काळजी करण्याने आपली क्षमता कमी होऊन केलेल्या अभ्यासाचाही पुरेपुर वापर परीक्षेत करता येत नाही. याउलट अभ्यास कमी झाला असेल परंतु तुमची चित्तवृत्ती जर उल्लासित असेल तर केलेल्या अभ्यासापेक्षाही जास्त चांगल्या पद्धतीने तुम्ही प्रश्नांची उत्तरे लिहू शकता.

पोरांनो, परीक्षा मग ती कोणतीही असो, अगदी निर्धास्त व खंबीर मनानं परीक्षेला सामोरं जायचं. कितीही मोठी परीक्षा असो ती काही जीवनातील शेवटची परीक्षा नसते. या वेळी कमी अभ्यास झाला असेल तर पुढे त्यात सुधारणा करता येईल. परंतु त्याचं परीक्षेवर दडपण येऊ देऊ नका. परीक्षेच्या आधी व परीक्षेच्या दरम्यान स्वतःला प्रोत्साहन द्या, चित्तवृत्ती आनंदी ठेवा व स्वतःवर विश्वास ठेवा. जो काय अभ्यास केला असेल व त्याने आपल्याला जे काय मार्क्स मिळतील त्याविषयी समाधान मानावं. समजा अपेक्षेपेक्षा कमी अभ्यास झाला असेल तर निव्वळ काळजी व चिंता करण्याने त्यात काही फरक पडणार आहे का ? अजिबात नाही उलट आहे तो पण अभ्यास विसरायला होईल. त्यामुळे अजिबात काळजी न करता सावकाश पुढील परीक्षेची तयारी करायची.

कोणतंही ध्येय साध्य करताना अडचणी या येणारच कारण जीवनात काहीही मिळवणं-कमवणं सोपं नसतंच. त्यासाठी प्रयत्न, जिद्द व चिकाटी यांची किंमत मोजावी लागतेच! **'ध्येयप्रतिज्ञे'** मुळे तुम्हाला लढण्याची शक्ती, जिंकण्याची प्रेरणा व न डगमगता प्रयत्नपूर्वक अडथळ्यांवर मात करून परीक्षांना सामोरं जाण्याचं बळ मिळेल! बेस्ट ऑफ लक!

तुमचा लाडका,

भारूकाका

Help Line No. 086523 40256